

**Op de rol: 'Ik ben geen
boswachter geworden om eenden
dood te maaien'**

Verslag van een rechtszitting

Rotterdam, 10 augustus 2022

Het Oudeland, van Strijen is een goudmijn voor weide- en akkervogels. De tureluur strijkt er graag neer, net als het paapje en de bruine kiekendief. En diverse soorten eenden: de wilde eend, de slobbeend, de soepeend en de kuifeend. Dwars

door dit Natura 2000-gebied in de Hoeksche Waard loopt de Molenweg. Langs deze smalle en halfverharde weg staan geen bomen of struiken. Aan weerszijden van de Molenweg liggen een berm en een sloot. En verder is er gras- en akkerbouwland.

De Molenweg is niet alleen in trek bij weidevogels; wandelaars komen er ook graag. Op 17 mei 2021 ziet een wandelaar er tot zijn schrik 7 dode wilde eenden in de berm liggen. De (beschermde) eenden zijn doodgemaakt. Ook hun nesten met daarin eieren zijn verwoest. De Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid komt in actie en spoort de aanstichter van het dierenleed op: een loonwerker die in opdracht van Staatsbosbeheer met

zijn tractor de berm heeft gemaaid. De loonwerker krijgt een boete van 500 euro, Staatsbosbeheer moet het dubbele betalen.

Opzettelijk

Volgens het OM heeft Staatsbosbeheer de eenden 'opzettelijk gedood'. Dat schiet de beheerder van het groene erfgoed van Nederland in het verkeerde keelgat en hij gaat in beroep (in verzet). 'Het is gebeurd, maar niet opzettelijk. Als we het idee hadden gehad dat daar eenden broedden, dan hadden we absoluut niet gemaaid', zegt boswachter Sandra* tegen de economische politierechter in zaal 7 van het Rotterdamse gerechtsgebouw. 'Per ongeluk kan onder bepaalde omstandigheden juridisch ook opzettelijk zijn', waarschuwt rechter Matthijs van Seventer. 'Er moest kruid worden weggemaaid', heb ik begrepen. 'Ja, raapzaad', antwoordt Sandra. 'Het zaad in de peulen komt in de sloten en als die worden gebaggerd komt het zaad op het land. We willen juist schrale en kruidendiverse weides. Daarom moeten de bermen ieder jaar kort worden gemaaid.'

Gewaagd

De rechter: 'Dat gebeurde in het broedseizoen. Dan zou je denken: hoge vegetatie aan de wallekant, goed kijken of daar vogels onder zitten.' Sandra: 'Zeker, en dat doen we ook altijd. We zijn de weg afgelopen en we hebben goed gekeken. In het talud naar de sloten hebben we de eendennesten gemist.' De rechter: 'De loonwerker die de berm maaide, heeft de politie verteld dat de berm normaal wordt voorgelopen, maar dat dit niet was gebeurd. Dat vond hij raar. Hij zegt zelfs: "Ik vond het gewaagd."' Sandra: 'We konden niet naar beneden naar de sloot om te kijken.' De rechter: 'Dan verzin je toch een manier? Duw met een lange stok het gras opzij, ik zeg maar wat.' Sandra: 'Ik kom vaak op de Molenwegweg en ik heb daar nooit vogels zien broeden.' De rechter: 'Uit het dossier komt naar voren dat dát de reden is waarom er niet echt is

voorgelopen. Daar draait het in deze zaak om: of er opzet was of niet.'

Kleurloos

En die opzet was er, vindt officier van justitie Sabrina van der Kallen. Niet in de zin van: we wisten dat we iets strafbaars deden, maar wel in de zin van: we waren ons er niet van bewust dat het niet mocht. 'Dat laatste noemen we kleurloos opzet', zegt de officier. 'Staatsbosbeheer zegt dat de ervaring had geleerd dat langs de Molenweg weinig vogels broedden. Dat betekent dat er rekening mee moest worden gehouden dat er in het broedseizoen wel enkele vogels langs de sloot konden broeden. Door de Molenweg onvoldoende voor te lopen en toch te maaien, heeft Staatsbosbeheer bewust de aanmerkelijke kans aanvaard dat eenden gedood zouden worden.' En dus is Staatsbosbeheer wat officier van justitie Van der Kallen betreft schuldig aan kleurloos opzet. Een boete van 1.000 euro is daarom op zijn plaats.

Verboden

Die boete is helemaal niet op zijn plaats, vindt advocaat Ton Kessel. 'Hoewel het Staatsbosbeheer niet om het geld maar om het principe gaat', zegt de advocaat. 'Het OM moet bewijzen dat Staatsbosbeheer de opzet heeft gehad om de eenden te doden. Alleen dat is verboden. Het artikel in de Wet natuurbescherming dat het Openbaar Ministerie gebruikt (*Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen, red.*) houdt geen kleurloos opzet in.' Volgens de advocaat zou Staatsbosbeheer hooguit voorwaardelijk opzet verweten kunnen worden. (Er is sprake van voorwaardelijk opzet als Staatsbosbeheer welbewust de 'aanmerkelijke kans' op het doden van de eenden en het vernielen van hun nesten heeft aanvaard.)

Risico

En die opzet had Staatsbosbeheer niet. 'Staatsbosbeheer is zorgvuldig geweest en heeft geen bewust risico genomen', aldus raadsman Kessel. De Molenweg is geïnspecteerd en de loonwerker had de instructie om voorzichtig te zijn en goed uit te kijken. De advocaat: 'Staatsbosbeheer had niet voorzien dat er zoveel eenden in de berm zouden broeden. Ze broedden in 2021 later dan in 2020, bleek achteraf. In de jaren ervoor waren er ook geen problemen. De kans dat er broedende eenden in de bermen zaten was daarom niet aanmerkelijk. Dat Staatsbosbeheer het risico zeker niet heeft aanvaard dat eenden gedood zouden worden, werd tijdens het politieverhoor pakkend door Sandra verwoord: "Ik ben geen boswachter geworden om eenden dood te maaien."'

Tranen

'Mevrouw, u hebt het laatste woord', zegt politierechter Van Seventer. 'U zit hier namens Staatsbosbeheer. Ik hoop niet dat u dit persoonlijk opvat.' 'Ja natuurlijk wel', reageert Sandra. De tranen biggelen over haar wangen. 'Ik ben boswachter omdat de natuur mijn passie is. We willen het beste voor het gebied. We willen het beter maken. Als ons dan wordt verweten dat we opzettelijk eenden hebben gedood, dan kun je dat alleen maar persoonlijk opvatten. Ik voel mij verantwoordelijk.'

Beschermen

Advocaat Kessel vindt dat Staatsbosbeheer niets te verwijten valt en bepleit vrijspraak. Rechter Van Seventer vindt dat Staatsbosbeheer wél iets te verwijten valt. Het had meer moeten doen om de eenden te beschermen en is daarom schuldig aan voorwaardelijk opzet. De economische politierechter: 'Staatsbosbeheer heeft het risico genomen dat er eenden in de berm konden broeden en heeft onvoldoende gedaan om de risico's in te dammen. Uit verklaringen blijkt dat Staatsbosbeheer zich

ervan bewust was dat er eenden in de berm konden zitten. Er moest niet voor niets voorzichtig worden gemaaid. De aannemer was verbaasd dat hij op die manier moest maaien. Hij vond dat gewaagd. Het is onvoldoende om de loonwerker te vertellen dat hij rustig moet maaien en moet uitzien naar eenden die opvliegen. Eenden vliegen niet op, die duiken weg.' De boete van 1.000 euro blijft staan. 'Trekt u het zich alstublieft niet persoonlijk aan.'

* *Dit is niet haar echte naam.*